

Schakend Nederland - juni 1995

Prof. dr. H.J. van den Herik: Aegon's bewijs van feiten

In een openbare discussie aan het begin van het AEGON-toernooi had ik nogmaals de gelegenheid om mijn standpunt neergelegd in een weddenschap met Böhm (zie SN 1/95 pp. 21-22) te verdedigen. Ik vroeg mij af of er iemand was die werkelijk dacht dat Kasparov overtuigend en herhaaldelijk verslagen kon worden in snelschaak of in rapid-schaak door drie middelmatige internationale meesters?

Mijn antwoord luidde dat zwakke spelers van 2500 geen kans hebben tegen een wereldkampioen van ver over de 2700, alleen grootmeesters met een speelsterkte van meer dan 2600 hebben zulk een kans. Gezien de resultaten van Fritz3 (Frans Morsch), Chess Genius (Richard Lang) en WChess (David Kittinger) (zie opnieuw SN 1/95) was er dus geen twijfel. Bovendien wees het resultaat van The King (Johan de Koning) in AEGON 1993 al in die richting (TPR was 2590).

Van Böhm's verweer was ik niet onder de indruk. Samengevat luidde het als volgt: 'Jaap is een optimist. Hij krijgt gelijk, maar hij heeft het nu nog niet.' Als omlijsting van de discussie had AEGON Tim Krabbé uitgenodigd. Na een geestige speech maakte hij het oordeel van bindend adviseur Mr. Ben Grapperhaus bekend: 'De resultaten waarop Van den Herik zich beroept zijn niet opgenomen in de FIDE ratinglijst. Per 1 januari 1995 bestaat er geen schaakprogramma met een speelsterkte van 2600. Een formeel argument, een jurist waardig en als verliezer gemakkelijk te accepteren. 'Laten we maar eens kijken hoe het AEGON 1995 toernooi verloopt,' dacht ik na deze uitslag.

AEGON's bewijs van feiten

■ JAAP VAN DEN HERIK

Feiten

John van der Wiel won het toernooi voor de tweede keer. In 1991 won hij het met 6 uit 6, nu met 5½ uit 6. De Amerikaanse grootmeester Yasser Seirawan scoorde 5 uit 6 evenals Gert Ligterink. En de computers? Zij legden overtuigend beslag op zeven van de eerste tien plaatsen. Hieronder volgt de eindstand gerangschikt op weerstandspunten met tussen haakjes de TPR (toernooiprestatierating), die verkregen is onder normale speelomstandigheden.

Eindstand: 1. Van der Wiel (2702) 5½ (uit 6); 2-10 Hiarc (2631), Ligterink (2578), Chess Genius X (2662), Seirawan (2554), M-Chess Pro (2652), Hitech (2600), Mephisto PC-Bord A (2473), WChess (2424), Socrates (2487) 5 (uit 6).

We zien dus vier programma's met een TPR van 2600 of hoger.

Wedstrijd

Het toernooi, ook wel bekend als AEGON Mens-Machine toernooi, werd een overwinning voor de computers: 155-132. De computers wonnen vier ronden, de mensen twee. Het was de tiende keer dat het gehouden werd (van 26 april tot 3 mei), maar wat belangrijker is: er werd gesteld dat het niet bij tien keer bleef. Dus volgend jaar weer een toernooi. Organisator Cock de Gorter zal dan zijn uitnodigingsbeleid behoorlijk moeten aanpassen. Dit jaar had hij meer grootmees-

ters uitgenodigd en ook meer zwakke computers. Het mocht niet baten: in 1995 waren de computers in zijn geheel erg veel in speelsterkte gestegen.

Snelheid

Vaak wordt als argument gebruikt dat computers zo sterk spelen omdat ze zo snel geworden zijn. Dat is maar gedeeltelijk waar. De enorme inspanning die door schaakprogrammeurs en onderzoekers wordt verricht om tot de verwezenlijking van de ideeën te komen door steeds slimmer te programmeren mag niet worden veronachtzaamd. Naast snelheid gaat het om vakmanschap en om nieuwe ideeën. De top van de computerschaakwereld neemt haar taak minstens zo serieus als de top van grootmeesters.

Grootmeesters

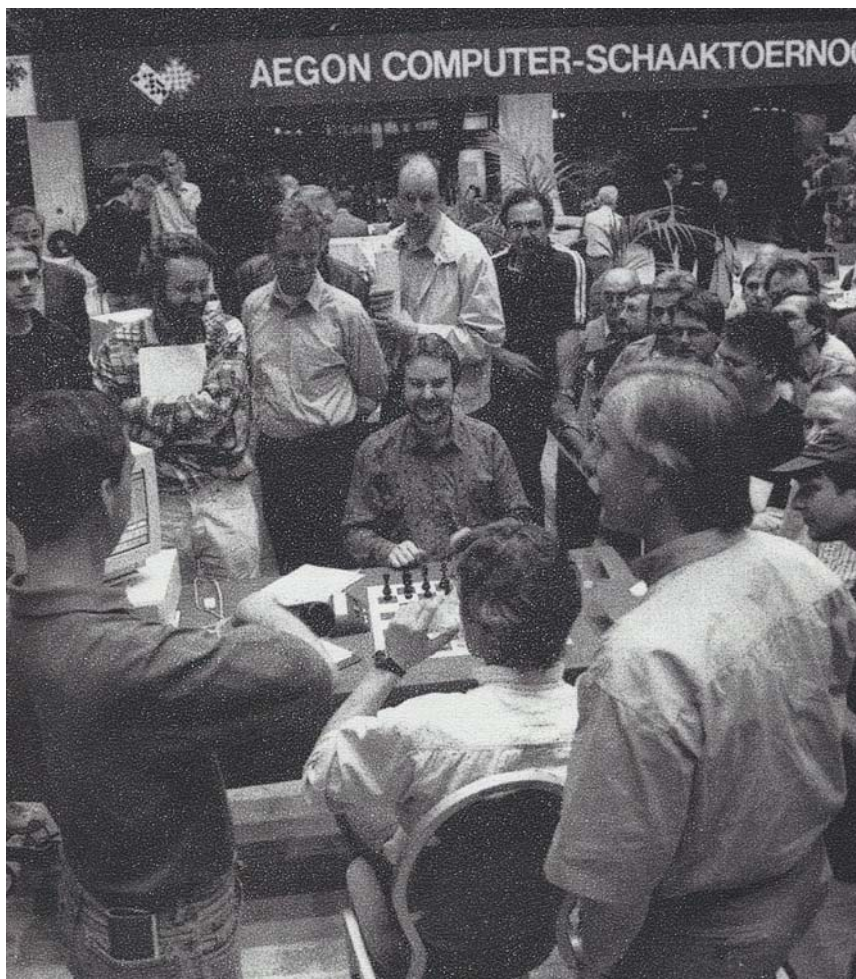
Een maatstaf voor de speelsterkte is de score van andere sterke spelers. We vinden Nunn op 4 punten, evenals Bronstein en Sofia Polgar. Grootmeester Larry Christiansen en Zsuzsa Polgar eindigden zelfs op 3½. Tot goede prestaties kwamen Hans Ree en Roberto Cifuentes die 4½ punt behaalden.

Partijen

Er is een overvloed aan partijen. John van der Wiel speelde veel lange partijen, saai om te zien, spannend om mee te maken. Hij beschouwde zijn ontmoetingen als het spelen van een ander spel. Dat is heel verstandig als we naar het resultaat kijken, maar de bewering heeft ook wetenschappelijke medestanders: mensen en computers spelen een verschillend spel. De verliespartijen van Nunn hebben al uitgebreid in de krant gestaan en in de rubriek van Van

Schakend Nederland - juni 1995

Prof. dr. H.J. van den Herik: Aegon's bewijs van feiten

John van der Wiel heeft zojuist het Aegon-toernooi op zijn naam gebracht en is daarmee de schaakcomputers voor gebleven.
(foto: Schakend Nederland)

Voorthuijsen ziet u allerhande combinaties.

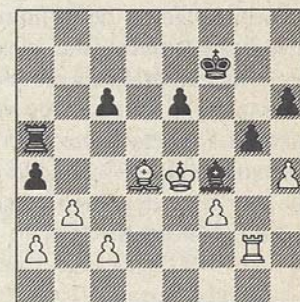
Hieronder volgt een overwinning van M-Chess Pro op de uitdager van de wereldkampioene, Zsuzsa Polgar. Het is een partij waarin Polgar het initiatief krijgt maar in het eindspel, voor haar verrassend, het nakijken heeft.

M-Chess Pro-Zsuzsa Polgar
10e AEGON toernooi

1. e4 c5 2. Pf3 Pc6 3. d4 cxd4 4. Pxd4 g6 5. Pc3 Lg7 6. Le3 Pf6 7.

Lc4 0-0 8. Lb3 a5 9. f3 d5 10. Lxd5 Pxd5 11. Pxd5 f5 12. Pxc6 bxc6 13. Pb6 Tb8 14. Dxd8 Txd8 15. Td1 Txd1+ 16. Kxd1 fxe4 17. Pxc8 Txc8 18. b3 exf3 19. gxf3 a4 20. Te1 Ta8 21. Te2 Kf7 22. Lc5 e6 23. Td2 Ke8 24. Ke2 Le5 25. Ke3 g5 26. Ke4 Lf4 27. Tg2 Kf7 28. h4 h6 29. Lb4 Tb8 30. Lc3 Ta8 31. Ld4 Ta5
(zie diagram)

32. hxg5 hxg5 33. Lc3 Ta8 34. Le5 axb3 35. cxb3 Lxe5 36. Kxe5 Ke7 37. a4 Tb8 38. Tgx5 Txb3 39. Tg7+ Kd8 40. f4 Tb4 41. a5 Ta4

42. Kxe6 Te4 + 43. Kd6 Td4 + 44. Kxc6 Txf4 45. a6 Tc4 + 46. Kb5 Tc7 47. Tg8 + Kd7 48. a7
Zwart geeft het op.